

Bài 14

MỘT SỐ GIUN TRÒN KHÁC VÀ ĐẶC ĐIỂM CHUNG CỦA NGÀNH GIUN TRÒN

I - MỘT SỐ GIUN TRÒN KHÁC

■ Phần lớn (khoảng 30 nghìn loài) giun tròn kí sinh ở động vật, thực vật và người. Riêng ở người, một số giun kí sinh phổ biến và nguy hiểm như : giun chi, giun móc câu, giun tóc, giun kim. Chúng đều kí sinh và gây ra các bệnh ở mức độ nguy hại khác nhau. Sau đây là một số đại diện thường gặp (hình 14.1, 2, 3).

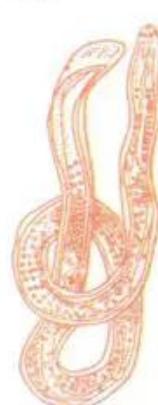
Hình 14.1. Giun kim

Kí sinh ở ruột già người, nhất là ở trẻ em. Đêm, giun cái liên tục tìm đến hậu môn để trứng gáy ngừa ngày. Trứng giun (hình 14.4) qua tay và thức ăn truyền vào miệng.

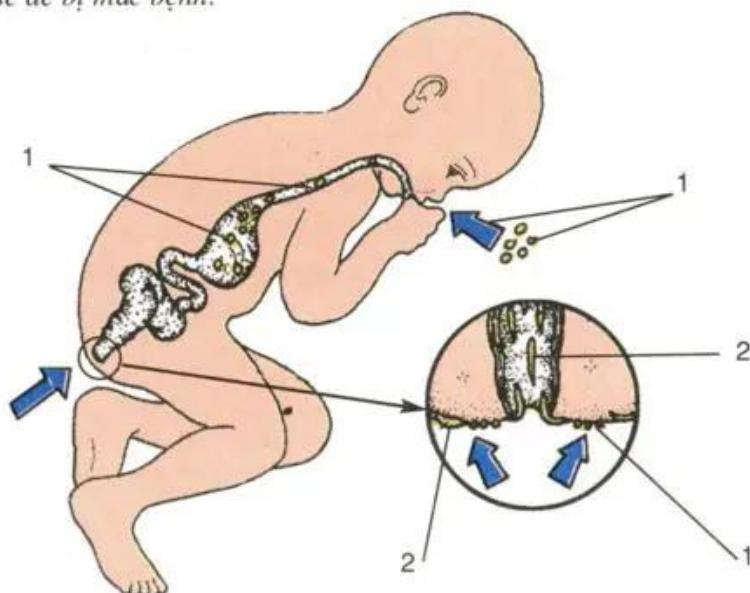
Hình 14.2. Giun móc câu

Kí sinh ở tá tràng làm người bệnh xanh xao, vàng vọt. Ấu trùng xâm nhập qua da bàn chân, khi người đi chân đất ở vùng có áu trùng giun móc câu (vùng mỏ, vùng trống màu...) sẽ dễ bị mắc bệnh.

Hình 14.3. Giun rễ lúa

Kí sinh ở rễ lúa gây thối rễ, lá úa vàng rồi cây chết. Giun rễ lúa là một trong các nguyên nhân gây “bệnh vàng lụi”, rất nguy hại ở cây lúa.

Hình 14.4. Vòng đời giun kim ở trẻ em
(Mũi tên chỉ nơi phát tán và xâm nhập của giun).

1. Trứng giun ;
2. Giun trưởng thành.

▼ Thảo luận và trả lời các câu hỏi sau :

- Các loài giun tròn thường kí sinh ở đâu và gây ra các tác hại gì cho vật chủ ?
- Hãy giải thích sơ đồ vòng đời giun kim ở hình 14.4 :
 - + Giun gây cho trẻ em điều phiền toái như thế nào ?
 - + Do thói quen nào ở trẻ mà giun khép kín được vòng đời ?
- Để đề phòng bệnh giun, chúng ta phải có biện pháp gì ?

II - ĐẶC ĐIỂM CHUNG

■ Các loài giun tròn kí sinh ở những cơ quan khác nhau của vật chủ như : ruột non, tá tràng, ruột già, mạch bạch huyết, túi mật, rễ lúa... Dù có cấu tạo thích nghi đa dạng, nhưng chúng vẫn giữ các đặc điểm chung của ngành Giun tròn.

▼ – Hãy dựa vào hình vẽ và thông tin trong bài 13, 14, thảo luận đánh dấu (✓) và điền chữ vào bảng sau cho phù hợp :

Bảng. Đặc điểm của ngành Giun tròn

STT	Đặc điểm	Đại diện			
		Giun dũa	Giun kim	Giun móc câu	Giun rễ lúa
1	Nơi sống				
2	Cơ thể hình trụ thuôn hai đầu				
3	Lớp vỏ cuticun thường trong suốt (nhìn rõ nội quan)				
4	Kí sinh chỉ ở một vật chủ				
5	Đầu nhọn, đuôi tù				

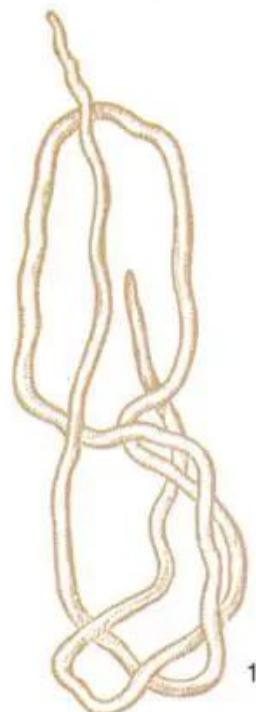
– Thảo luận rút ra các đặc điểm chung của ngành Giun tròn.

Giun dũa, giun kim, giun móc câu... thuộc ngành Giun tròn, có các đặc điểm chung như : cơ thể hình trụ thường thuôn hai đầu, có khoang cơ thể chưa chính thức, cơ quan tiêu hóa bắt đầu từ miệng và kết thúc ở hậu môn. Phần lớn số loài giun tròn sống kí sinh. Một số nhỏ sống tự do.

Câu hỏi ?

1. Căn cứ vào nơi kí sinh hãy so sánh giun kim và giun móc câu, loài giun nào nguy hiểm hơn ? Loài giun nào dễ phòng chống hơn ?
2. Trong số các đặc điểm chung của Giun tròn, đặc điểm nào dễ dàng nhận biết chúng ?
3. Ở nước ta, qua điều tra thấy tỉ lệ mắc bệnh giun đũa cao, tại sao ?

Em có biết ?

1

2

Hình 14.5. Giun chỉ

1. Giun chỉ cái ; 2. Người mắc bệnh chân voi.

Con cái dài như sợi chỉ (tới 20cm và hơn) kí sinh ở mạch bạch huyết, gây ra các bệnh : tay voi, chân voi, vú voi. Ấu trùng giun chỉ qua muỗi truyền vào người bệnh.